

ну структуру і т.д. Зокрема, документи МЛ свідчать, що Острог був визначним центром не тільки внутрішньодержавної, але й транзитної торгівлі, зокрема торгівлі сіллю. Цими ж документами значно уточнюється поширена в літературі інформація *С.Кардашевича* стосовно дат проведення острозьких ярмарків та їх зміни протягом XVI ст. Особливий інтерес серед “острозьких” документів МЛ викликають акти, які висвітлюють перипетії боротьби між Беатою Костелецькою, дружиною Іллі Острозького, та *Василем-Костянтином* кн. Острозьким за право успадкування розлогих острозьких володінь. Вони засвідчують густу заселеність Острозької волості, високу її загосподареність, наявність розвинених патронатно-клієнтурних зв’язків між князем та боярами-власниками дрібних сіл на території волості. У цих же документах знаходимо цілий ряд давніших, ніж досі вважалося в літературі, згадок про села Острозької волості: Плоску, Хорів, Вільбівне, Кривин, Нетішин та ін. “Перлиною” “острозьких” документів МЛ ще з минулого століття вважається судовий вирок 1554 про “взяття замку Острога... и княжни Гальшки

змордованье”, який став основою для численних історичних розвідок та літературних творів про трагічну долю фундаторки ОА - *Гальшки Острозької*. Документи МЛ, що стосуються Острога та кн. Острозьких, широко використовували такі дослідники як О.Пшездецький, Ю.Вольфф, А.Бонецький та ін.

Публ. док. і кн. МЛ: РИБ.- Спб., Юрьев, Птг., 1903, 1910, 1914, 1915.- Т. XX, XXVII, XXX, XXXIII; Archiwum ksiąg Lubartowiczów-Sanguszków w Sławucie / Przyg. Z.- L.Radziwiński, P.Skobielski, B.Gorzak.- Lwów, 1887-1897.- Т. 1-5; Lietuvos Metrika.- Vilnius, 1993, 1994, 1995.- Кн. 5, 6, 7.

Лит.: Абросимова С.В. Остріг у документах Литовської метрики пер. пол. XVI ст. // Матеріали I-III наук.-крас. конф. “Остріг на порозі 900-річчя” (1990-1992 рр.) - (Острог, друк. Сокаль), 1992.- Ч. 1.- С. 9-10; Бережков Н. Литовская метрика как исторический источник.- М.; Л., 1946.- Ч. 1. О первоначальном составе книг ЛМ по 1522 год; Ковальский Н.П. Источники по истории Украины XVI-XVII вв. в Литовской метрике и фондах приказов ЦГАДА.- Днепропетровск, 1979.- С. 3-33, 48-50; Пташицкий С. Описание книг и актов Литовской метрики.- Спб., 1887; Хорошкевич А. К истории издания и изучения Литовской метрики // Acta Baltico-Slavica.- 1973.- Т. 8.- С. 69-94; Kennedy-Grimsted P. What is and what was the “Lithuanian Metrica”? Contents, History and Organisation of the Chancery Archives of the Grand Duchy of Lithuania // Harvard Ukrainian Studies.- 1982.- Vol. 6.- № 3.- P. 269-338; Sułkowska-Kurasiowa I. Metryka Litewska charakterystyka i dzieje // Archeion.- 1977.- Т. 65.- С. 91-118.

Метрика Руська (Волинська)

Руська (Волинська) метрика - це реєстрові книги Руської канцелярії (структурного підрозділу польської королівської канцелярії), які велися протягом 1569-1673. До складу МР увійшли офіційні копії значної частини документів, що видавалися в канцелярії, а також ті, які надходили до канцелярії і, згідно з розпорядженням її керівників, повинні були там фіксуватися. Територіально чинність МР поширювалася на Волинське, Київське, Брацлавське (з 1569) та Чернігівське (з 1635) воєводства. Виникла МР як реакція на вимогу українських, головно волинських (Острозькі, Вишневецькі, Сангушки, Збараські), князів та шляхти зберегти чинними при інкорпорації актом Люблінської унії 1569 до складу Польської Корони Волинського, Київського і Брацлавського воєводств звичаєве право, базоване на 2-му Литовському Статуті (так зване “Волинське право”), і руську мову як діловодну.

Визначальна роль волинської шляхти в утворенні та функціонуванні (майже всі руські писарі були родом з Волині, зокрема, С.К.Ганкевич із Острога, а Л.Пісочинський в Острозі мав свій двір) цих книг спричинилася до того, що вони спочатку отримали назву “Волинська метрика” і лише згодом - більш правильну - “Руська”. До складу МР входить 29 книг записово-декретового характеру з незначним вкрапленням дипломатичного листування. 28 із них зберігаються у РДАДА (м. Москва), одна - у бібліотеці Польської Академії наук у Курніку. Книги МР є надзвичайно цінним і вірогідним джерельним комплексом. У них вміщені вписи документів, що безпосередньо стосуються історії Острога, Острожчини, князів Острозьких, опосередковано - ОА та її діячів. Так, група вписів 1574 висвітлює процес юридичного повернення батьківських володінь, у тому числі й Острога, *В.-К. кн. Острозькому*, що стало передумовою для заснування Академії в 1576. Серед вписів МР знаходиться поки що єдина виявлена руськомовна копія надання

